

املا آموز ۲

دوم دبستان

✓ تقویت مهارت های خواندن و نوشتن
✓ انواع املاهای آموزشی و آزمونی

املا آموز دوم دبستان

مؤلف: جوادفتح آبادی

به نام خدا

املا آموز دوم دبستان

فعالیت‌ها و بازی‌های املایی

مؤلف:

جواد فتح آبادی

- تقویت حافظه‌های دیداری، شنیداری و حرکتی
- تقویت مهارت‌های خواندن و نوشتن
- آموزش املا و درست نویسی واژگان
- انواع املاهای آموزشی و آزمونی
- جدول ارزشیابی املا و راهکارهای آموزشی برای کاهش اشکالات املایی

فهرست

۵۶	هنرمند	درس ۱۰	۴	مقدمه	
۶۱	درس آزاد	درس ۱۱	۷	یادآوری	
۶۶	فردوسی	درس ۱۲	۱۰	کتابخانه ی کلاس ما	درس ۱
۷۱	ایران زیبا	درس ۱۳	۱۵	مسجد محله ی ما	درس ۲
۷۶	پرچم	درس ۱۴	۲۰	خرس کوچولو	درس ۳
۸۱	نوروز	درس ۱۵	۲۶	مدرسه خرگوش ها	درس ۴
۸۵	پرواز فطره	درس ۱۶	۳۱	چوپان درست کار	درس ۵
۹۰	مثل دانشمندان	درس ۱۷	۳۶	کوشا و نوشا	درس ۶
۹۵	جدول های ارزشیابی املا		۴۱	دوستان ما	درس ۷
			۴۶	از همه مهربان تر	درس ۸
			۵۱	زیارت	درس ۹

<p>۱. حفظ تعادل، ثبات و آرامش روانی دانش آموز</p> <p>۲. دقت در چگونگی گرفتن قلم، فاصله ی دست از بدن، فشار وارد بر ممداد و کاغذ، فاصله ی چشم</p> <p>۳. توجه به چپ دستی یا راست دستی و نشستن در جای مناسب</p> <p>۴. دقت در انتخاب نوع ممداد و درجه ی سختی و نرمی زغال آن</p>	<p>فارسی نویسی</p>	<p>۳</p>
<p>۱. آموزش مجدد و تمرین کافی برای موارد استثنا و تغییرات حروف و دندانه ها هنگام اتصال به حروف دیگر</p> <p>۲. خواستن از دانش آموز برای خواندن املاي خود پس از نوشتن کلمه یا جمله</p> <p>۳- توجه به گذاشتن نقطه در جای مناسب هر حرف به ویژه در کلمات دارای چند حرف نقطه دار</p> <p>۴. توجه دادن دانش آموز به رعایت شیوه ی نوشتن کلمه ها به ویژه کلمات غیر ساده (معیار کتاب درسی است).</p>	<p>اشکالات آموزشی</p> <p>۱- بیوسه یا جدانویسی کلمه ها</p> <p>۲- کم یا زیاد گذاشتن نقطه، تشدید و...</p> <p>۳- اشتباه در کلمات استثنا</p>	<p>۴</p>
<p>۱. توجه به وضعیت فیزیکی و محیطی (حفظ آرامش روحی و سکوت هنگام املا نویسی، حذف صدا، عوامل مزاحم، محل نشستن دانش آموز و...)</p> <p>۲. مقایسه ی نوشته ی خود با کتاب یا نوشته ی معلم</p> <p>۳. پیدا کردن کلمه ها و حروف نقطه دار، بی نقطه، دارای سرکج و...</p> <p>۴. انجام فعالیت هایی چون نقطه گذاری و گذاشتن تشدید در روی حروف و کلمه ها (توجه به جایگاه نقطه، ...)</p>	<p>عدم دقت و توجه</p>	<p>۵</p>
<p>۱. انجام و تقلید حرکات فرد یا یک آدمک برای رسیدن به تن آگاهی</p> <p>۲. ترسیم شکلی مشابه شکل داده شده با وصل کردن نقطه ها و یا رنگ کردن خانه های شطرنجی</p> <p>۳. علامت زدن تعیین محل نوشتن و نظارت بیشتر بر نوشتن این گونه بچه ها</p>	<p>وارونه نویسی و قرینه نویسی</p>	<p>۶</p>

۱. این دو تصویر در نگاه اول شبیه به هم هستند اما اگر خوب دقت کنی، پنج اختلاف بین آن ها وجود دارد. اختلاف ها را با علامت x مشخص کن.

۲. جدول شگفت انگیز واژه ها را طوری کامل کن که در هر ردیف و ستون کلمه ی تکراری نباشد.

نقاشی	خوش حال	حوصله	موفق		عکاسی
سعی		عکاسی	خوش حال	نقاشی	
	حوصله	نقاشی	عکاسی		سعی
خوش حال			نقاشی	حوصله	
حوصله	نقاشی		سعی		خوش حال
	سعی	خوش حال		موفق	نقاشی

* نوشته ی زیر را بخوان و دور حرف های خواسته شده را خط بکش.

«زمستان» منتظر بود تا پاییز دل انگیز برود و جایش را به او بدهد و این اتفاق در شب یلدا افتاد. زمستان می خواست طبیعت را به دلخواه نقاشی کند. این فصل به رنگ سفید علاقه ی خاصی دارد. زمستان دشت و کوه و جنگل را با برف زینت می دهد و بعضی از روزها از خورشید می خواهد تا صورت زیبای خود را پشت ابرهای تیره پنهان کند.

در روزهای برفی صدای خنده و شادی کودکانی که به برف بازی مشغول هستند، بسیار لذت بخش است. بعضی از آن ها با صبر و حوصله به ساختن آدم برفی می پردازند و با دقت حاصل هنر خویش را به نمایش می گذارند.

۱. حالا کلمه هایی را که دورشان خط کشیده ای در داخل آدم برفی بنویس.

۱. واژه های زیر را از متن املائی کامل کردنی پیدا کن و بنویس.

۲. واژه های گم شده.

به روش الگویایی، کلمه های نوشته نشده را بنویس.

ا ح ر ا ف   ط ر ف   ط ل ا ی ی   ط ر ف   ط ل ا ی ی   ط ر ف   ط ل ا ی ی

م ی خ ر ا ه م   م ی خ ر ا ه ی   م ی خ ر ا ه ی م   م ی خ ر ا ه ی م   م ی خ ر ا ه ی م   م ی خ ر ا ه ی م   م ی خ ر ا ه ی م   م ی خ ر ا ه ی م

ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت   ر ا ح ت

۳. جمله بساز و بنویس.

خورشید فشانگ : .....

قطره ی کوچک : .....

املا آموز

۱. به روش الگویابی، کلمه هایی را که نوشته نشده است بنویس.

صدا   حالا   نظم   کاغذ   حالا   کاغذ   صدا

     نظم   صدا

خودم   خودت   خودم   خودت   خودم   خودت   خودم   خودت

               خودش

خواندم   خواندیم   بخوانیم   خواندیم   خواندم

                    خواندم

۲. با دقت نگاه کن و بکش.

Two 6x6 grids. The right grid contains a drawing of a bird with arrows indicating stroke order: a vertical line down on the right, a horizontal line left, a vertical line up, a horizontal line right, a vertical line down, and a horizontal line left.

Two 6x6 grids. The right grid contains a drawing of a butterfly with red dots indicating the path of its wings.

درس هشتم: از همه مهربان تر

یک روز از مادرم پرسیدم: «دعا یعنی چه؟»

مادرم گفت: «دعا یعنی حرف زدن با خدا. در موقع دعا با خدا سخن می گویم و از او یاری می خواهیم.»

وقتی فهمیدم دعا یعنی چه، تصمیم گرفتم که من هم دعا کنم. خیلی کارها هست که باید از خدا بخواهم در انجام دادن آن ها مرا یاری کند. من دعا می کنم که پدر و مادرم همیشه سالم باشند. دعا می کنم پدر بزرگ ها و مادر بزرگ های مهربان پیش ما باشند؛ چون بازی کردن و حرف زدن با آن هارا خیلی دوست دارم. روزی از مادرم پرسیدم: «چرا همه پدر بزرگ ها و مادر بزرگ ها را دوست دارند؟»

مادرم گفت: «چون آن ها بسیار مهربان هستند، همه را دوست دارند و به همه محبت می کنند.» خدا کسانی را که به دیگران محبت و مهربانی کنند، دوست دارد.

خدایا، تو از همه مهربان تر هستی. من می دانم که تو انسان های مهربان را دوست داری. پس همیشه سعی می کنم با هم کلاسی هایم و حتی بچه های کوچک تر از خودم مهربان باشم تا تو مرا بیشتر دوست بداری!

● درس را بخوان و کلمه هایی را پیدا کن و بنویس که ویژگی های زیر را داشته باشند.

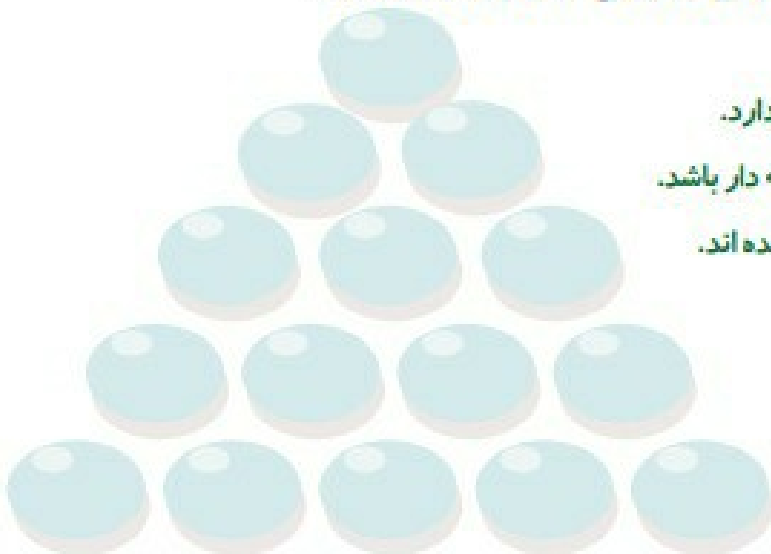
۱. یک کلمه ی شش بخشی

۲. دو کلمه که نشانه ی او، در آن ها صدایی ندارد.

۳. سه کلمه که سه حرف از حرف هایش نقطه دار باشد.

۴. چهار کلمه که با نشانه ی «ها» جمع بسته شده اند.

۵. پنج کلمه ی بی نقطه.

۱. حرف های رنگی هر کلمه را با هم ترکیب کن و کلمه ی جدید را بنویس.

علوم - عزیز - زیبا - تازه ←

خط - وارد - اول - سایه - ترتیب ←

محل - بیاید - عکاس - خط ←

شعبت - افراد - مجله - خواندن ←

۲. اختلاف یابی

در دو تصویر مشابه، پنج اختلاف وجود دارد آن ها را پیدا کن و علامت بزن.

۳. هر بخش را بخوان، پیدا کن و خط بکش.

خواهش	بخوانید	بخورید	بر خاست	می خوانم	خوش حال	خوا
داناپی	نقاشی	همکاری	شیرینی	عکاسی	زیبایی	بی
داور	می آورد	نیرو	کیلو	روزه	ورزش	رو
وزیر	عزیز	همکاری	سبزی	تازه	زیبا	زی
مردغابی	آشنایی	می دانیم	نشانی	خوبی	آسانی	نی

با استفاده از کلمه ها و ترکیب های زیر، متن را کامل کن.

درس هفدهم: مثل دانشمندان

در یک ..... من همراه پدر و مادرم به ..... رفته بودم. پدر گفت: « ..... چقدر قشنگ است. نگاه کن، چقدر ..... اینجاست. هر کدام برای خود یک جور زیبایی دارد. خیلی از حیوانات و گیاهانی را که در کتاب خوانده بودی، امروز می توانی اینجا پیدا کنی. .... به آن ها نگاه کن! کسی چه می داند شاید تو هم دانشمند بزرگی برای کشورت بشوی.»

پدر، قدم زنان به ..... رفت ولی مادرم نشسته بود و اطراف را نگاه می کرد. من با دقت به ..... نگاه می کردم. یک ..... دیدم، ولی همین که خواستم او را بگیرم، مادرم گفت: « به این ..... چه کار داری؟»

رفتم قورباغه بگیرم. گفت: « فرزندم، به حیوان .....! « دنبال یک ملخ دویدم و او را گرفتم. مادرم گفت: « تو امروز برای بازی آمدی، برو گردش کن. کسی صبر کردم و گفتم: « اگر قرار است من دانشمند بشوم باید این ها را خوب نگاه کنم و دست و پا و شاخک هایشان را بشمارم.»

مادر گفت: « تو می خواهی دانشمند شوی، خوب است ولی باید مراقب باشی به ..... آسیب زسانی.»

گفتم: « این ها هم در این مدت دست و پای من را بشمارند، آن وقت همه دانشمند می شویم. من جانور شناس، آن ها آدم شناس.»

طبیعت زیبا

فصل بهار

مثل دانشمندان

روز تعطیل

سجاقک قشنگ

گیاه و حیوان

تماشای طبیعت

پارک جنگلی

دست نزن

چیزهای دیگر

جانور زیبا

جدول زیر برای ارزشیابی از مهارت دانش آموز در املانویسی تنظیم شده است با دقت در رفتار وی آن را کامل کنید و در هر املا، میزان پیشرفت او را در رعایت این معیارها، بسنجید.

جدول ارزشیابی مهارت های املایی

ردیف	معیار و ملاک ارزشیابی	خ	خ	ق	ق	ن
۱	آواها را به خوبی می شنود و از هم تمیز می دهد.					
۲	کلمه ها را به خوبی می شنود و آن ها را درست تلفظ می کند.					
۳	معنی و مفهوم کلمه ها را در جمله و جداگانه می فهمد.					
۴	نشانه ها (حروف الفبا و شکل صداها) را می شناسد و درست بیان می کند.					
۵	قلم را درست به دست می گیرد و کاغذ را درست مقابل خود قرار می دهد.					
۶	جهت و طریقه ی نوشتن نشانه ها(حروف) را به درستی می داند و رعایت می کند.					
۷	در هنگام نوشتن کلمه، شکل درست نشانه ها را به کار می گیرد.					
۸	کلمه ها و حروف را هم اندازه می نویسد.					
۹	فاصله ی مناسب بین کلمه ها و حروف یک کلمه را رعایت می کند.					
۱۰	پیش از نوشتن، گوش می دهد و پس از درک درست کلمه آن را می نویسد.					
۱۱	هنگام نوشتن کلمه ها اضطراب ندارد و مرتباً پرسش نمی کند.					
۱۲	پس از نوشتن، کلمه یا نوشته را بررسی می کند و می خواند.					

• بررسی عملکرد دانش آموز

اقتضایات املایی دانش آموز را به دقت بررسی و در جدول اشکالات املایی در آخر کتاب ثبت کنید؛ سپس با استفاده از راه کارهای ارائه شده در مقدمه ی کتاب، فعالیت هایی را برای رفع اشکالات و افزایش مهارت وی توصیه کنید.

نوع اشکالات املایی	فعالیت های املایی پیشنهادی

سخنی با آموزگاران و اولیای محترم

آموزش املا و درست نویسی واژه ها شامل مراحل زیر است.

- ۱- یادگیری نشانه ها و حروف الفبای فارسی و نکته های زبانی مربوط به درست نویسی واژگان
- ۲- ارزشیابی از آموخته های دانش آموزان (آزمون املا)
- ۳- تصحیح و بررسی املاي دانش آموزان و تعیین اشکالات املاي و نوع آن ها
- ۴- برنامه ریزی و اقدام برای آموزش مجدد با توجه به اشکالات و اختلالات املاي دانش آموزان
- ۵- ارزشیابی مجدد برای اطمینان از رفع اشکالات و پیشرفت دانش آموز

مراحل ۲ تا ۵ اهمیت بسیاری دارد زیرا بدون شناخت اختلالات و ضعف های املاي دانش آموزان، نمی توان آموزش جبرانی و راهکارهای ثمر بخش پیش بینی و ارائه کرد و توصیه ها و فعالیت های کلی مانند رو نویسی واژه ها کارساز نیست. در جدول زیر انواع اشکالات املاي و فعالیت های پیشنهادی برای رفع آن ها ارائه شده است.

نمونه فعالیت های املاي متناسب با اشکالات دانش آموزان

ردیف	نوع اشکال املاي	فعالیت های املاي پیشنهادی
۱	<p>*ضعف در حافظه ی دیداری</p> <p>۱. شناختن حروف و نشانه ها</p> <p>۲. غلط نویسی حروف در کلمه های دارای حروف های هم صدا «س» به جای «ص» و ...</p> <p>۳. عدم تشخیص حروف مشابه از نظر ظاهری</p>	<p>۱. آموزش مجدد</p> <p>۲. استفاده از کارت حروف</p> <p>۳. استفاده از حروف برجسته</p> <p>۴. ساخت حروف با خمیر بازی</p> <p>۵. نشان دادن نشانه و حروفی که صدای آن را می شنوند.</p> <p>۱. نوشتن نشانه ی جدید با رنگ دیگر (صدف-صابون-صف-مخصوص)</p> <p>۲. نوشتن درست کلمه های دارای این حرف زیر هم و در جدول های جداگانه</p> <p>۳. استفاده از واژگان مرتبط (شبکه ی معنایی) و ساخت جمله و متن مانند: باغبان در باغ کار می کند.</p> <p>۴. استفاده از کلمه های هم خانواده (علم، عالم، علوم)</p> <p>۱. مشخص کردن حرف خواسته شده بین حروف مشابه یا کلمه ها : ج ← ج خ ج ج</p> <p>۲. مشخص کردن حرف بین حروفی که در جهات مختلف نوشته شده اند.</p>
۲	<p>ضعف در حافظه ی شنیداری</p>	<p>۱. بررسی سلامت شنوایی</p> <p>۲. بازگویی واژه ها و جمله های شنیده شده</p> <p>۳. جمله سازی گروهی و تکمیل جمله ی نفر قبل</p> <p>۴. انتقال پیام به شخص دیگر</p> <p>۵. تاکید بر تلفظ معیار و پرهیز از تکرار املا به زبان گفتاری و لهجه ی محلی</p> <p>۶. پرهیز از تکرار بیش از اندازه ی املا از سوی معلم یا ولی</p> <p>۷. تقویت حساسیت شنوایی با بلند و کوتاه کردن صدا</p>

۱. واژه های زیر را از املای کامل کردنش پیدا کن و بنویس.

واژه های دارای حرف «ص»

.....
.....
.....

کلمه های دارای «خوا»

.....
.....
.....

سه کلمه ی بدون نقطه

.....
.....
.....

چهار واژه ی سه بخشی

.....
.....
.....

۲. کدام نشانه کامل کننده ی کلمه ی نوشته شده است؟ بنویس.

ذ ز ض
گ... شته

ط ت
...ولانی

س ص ث
ت...میم

س ص ث
ک...یف

س ص ث
ج...له

ه ح
خوش...ال

س ص ث
ن...بخت

غ ق
سرا...

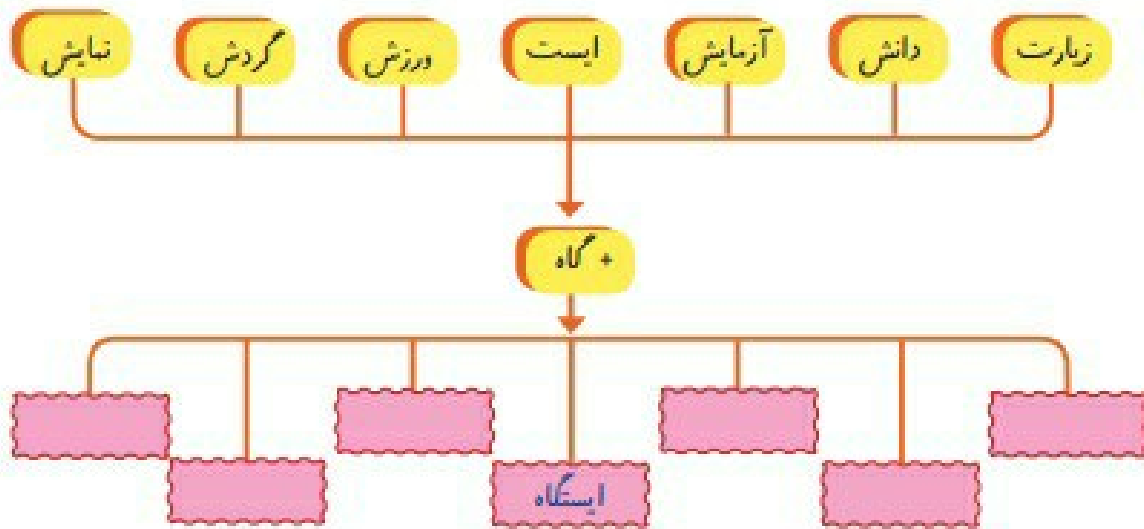
ظ ز ض
موا...بت

غ ق
اتفا...

ز ظ ذ
منت...

ه ح
استرا...ت

۱. ترکیب کن و بنویس.

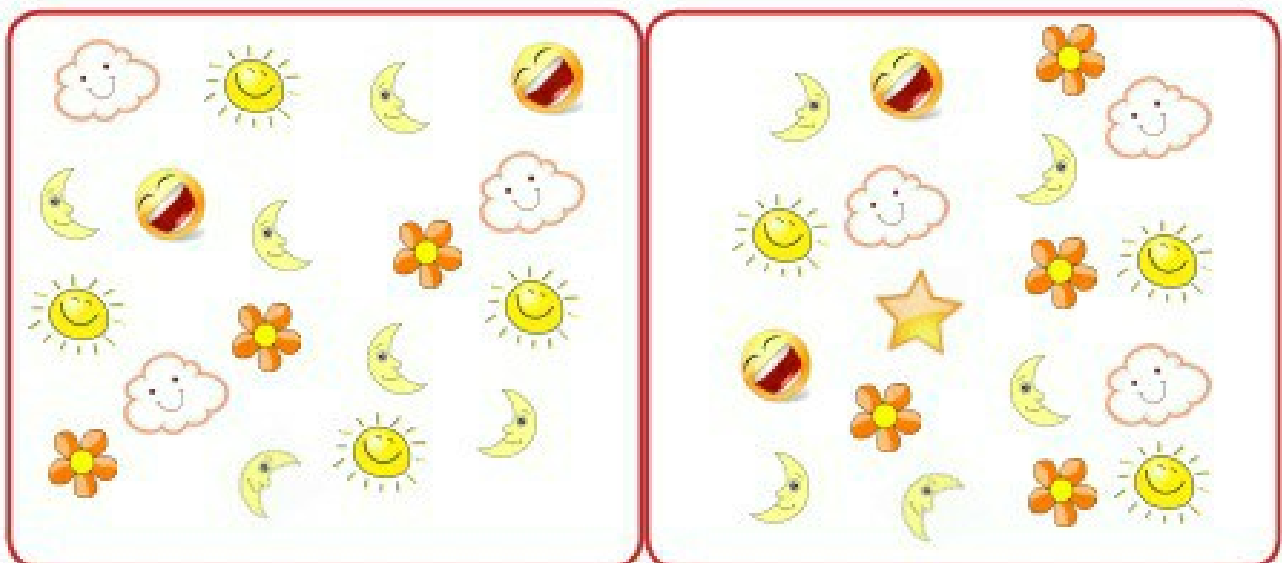

۲. جمله ها را بخوان و با استفاده از کلمه های بالا کامل کن.

می خواستیم با پدرم به خانه ی عمو مر تزی بروم. باهم پیاده به سوی ..... رفتیم. مدتی منتظر ماندیم.
 اتوبوس آمد. سوار شدیم و کمی بعد در ایستگاه ..... پیاده شدیم. چند دانشجو هم می خواستند
 برای تماشای مسابقه ی فوتبال به ..... بروند.
 نزدیک خانه ی عمو مر تزی یک ..... نقاشی و کار دستی برگزار شده بود. من و پدرم از آن بازدید کردیم.
 دانش آموزان کلاس دوم نقاشی های زیبایی از یک ..... کشیده بود.

۳. بگرد و پیدا کن.

شکل های سمت راست را در سمت چپ پیدا کن و بشمار. در هر طرف که آن شکل به اندازه ی سمت دیگر نبود، شکل یکش تا برابر شوند.

۱. جمله ها را بخوان و با انتخاب کلمه ی مناسب از واژه های اطراف قاب ، کامل کن.

زیباترین

به نظر من؛ منظره ی کوهستان از منظره ی دشت ..... است.
..... منظره ای تا کنون دیده ای کدام است؟

***

قله ی دماوند از قله ی بینالود ..... است.
دماوند ..... قله ی ایران است.

***

فردوسی با سرودن شاهنامه اثری ..... پدید آورد.
شاهنامه ی فردوسی یکی از ..... آثار ادبی کشور ماست.

بلند

زیباتر

عظیم ترین

۲. واژه های جدول سمت راست را در جدول سمت چپ بنویس .

					دعا	تعریف	شاعر	شعر	بعضی
					نظر	منظم	نظم	خداحافظی	عظیم
					بعضی	رضا	حضرت	وضو	حوض
					می خوانید	می خوانیم	می خواند	می خوانی	می خوانم

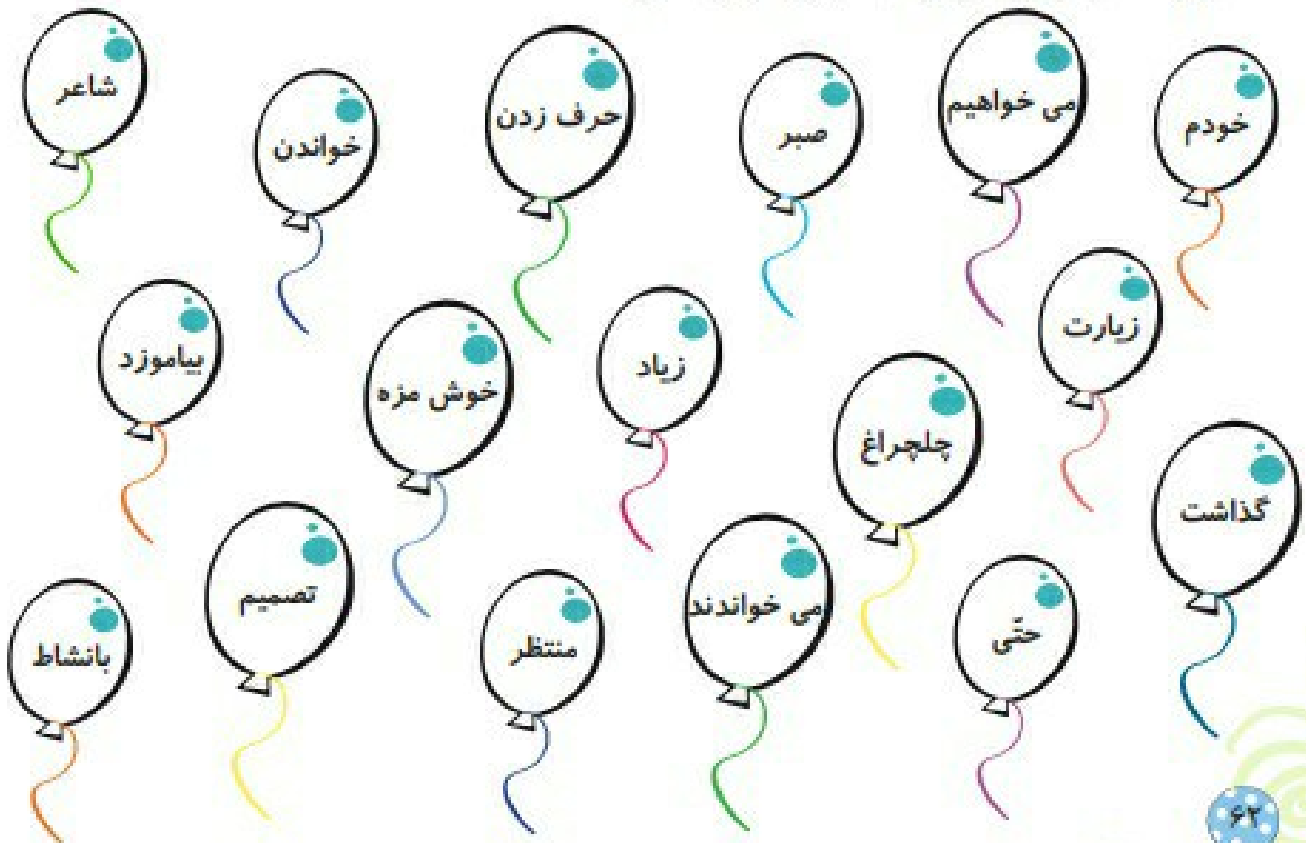
۱. واژه های فراموش شده

واژه های جدول اول در جدول دوم نوشته ایم ولی بعضی از آن ها را نیاورده ایم. کلمه های هر دو جدول را بخوان و آن هایی را که نوشته نشده است بنویس. می توانی کلمه هایی را که در هر دو جدول آمده است علامت بزنی.

نقاش	نظر	خوش حال	خوش حال	نظر	مثلاً	اولین	نقاشی
هنرمند		صبر	اذان	صبر	جمع	دقت	گذشت
خواندن	دقت	صدا	گذشته	جمعیت	سعی	خواندن	خوش حالی
	اول	گذشته	صدا	نقاش	تغرب	حاصله	نظم
جمع		تغرب	اذان	منظم	موفق	گذشت	اول

۲. پیدا کن و رنگ بزن.

کلمه هایی را که خواندن و نوشتن آن ها با هم فرق دارد، رنگ بزن.

۱. بعضی از حروف الفبای فارسی را در هر گروه نوشته ایم. آن ها را بخوان.

ک - گی

ج - چ - ح - خ

ب - پ - ت - ث

ص - ض

د - ذ

ر - ز

س - ش

ع - غ

ط - ظ

حالا با دقت، حروف بخوان و حرف های هر گروه را پیدا کن و مانند نمونه دور آن ها خط بکش.

ب	د	ج	چ	ح	خ	ب	ع	غ	ظ
پ	م	ص	ض	ک	س	ش	پ	ط	ش
ت	ز	ژ	گ	ل	ظ	د	ذ	ت	س
ث	ر	ع	غ	ط	ف	ر	ز	ژ	ث

۲. مانند الگوی داده شده نوشتن را ادامه بده.

ص   ض   ط   ظ   ص

ب   پ   ت   ن   ب

ن   و   ه   ی   ن